

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060307

DOM
2017-09-25
Stockholm

Mål nr
M 10705-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2016-11-17 i mål M 4304-16, se bilaga A

KLAGANDE

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Karlskrona kommun
371 83 Karlskrona

MOTPART

1. G L

2. K L

Ombud för 1 och 2: Advokaten M N

SAKEN

Föreläggande med anledning av tillsyn inom strandskyddsområde på fastigheten XXX i Karlskrona kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen avslår yrkandet om syn.
 2. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen beslutspunkt 2 i Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens i Karlskrona kommun beslut den 26 februari 2016 (§ 398).
-

Dok.Id 1350704

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Karlskrona kommun (nämnden) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen med ändring av mark- och miljödomstolens dom ska fastställa nämndens beslut punkt 2 den 26 februari 2016.

G L och **K L** har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom. De har vidare yrkat att domstolen ska hålla syn.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nämnden har anfört i huvudsak följande: Det aktuella markområdet består idag av en anlagd och kortklippt gräsmatta av trädgårdskaraktär. Ett fotografi som är taget efter år 1988 visar tydligt att området inte har karaktär av anlagd gräsmatta. Som framgår av fotografiet var markområdet vid fotograferingstillfället en obearbetad gräsbevuxen yta med berg i dagen. Det flygfoto från 1940 som **G L** och **K L** åberopat i målet kan möjligen sägas visa att den aktuella markytan inom strandskydds-området inte är träd- eller slybevuxen men däremot inte att ytan består av en anlagd gräsmatta. Gräsmattan har uppenbarligen tillkommit efter 1988 och således under den tid när strandskyddsbestämmelserna gällt. Det finns därför grund för att förelägga **G L** och **K L** att upphöra med skötseln av den gräsmatta som nu finns. Föreläggandet medger att vegetationen slås som mest två gånger per år. Det är stor skillnad på slåtter och kontinuerlig klippning. Enhjärtbladiga arter såsom gräs har sin tillväxtzon under snittet medan tillväxten hos tvåhjärtbladiga arter, dit de flesta örter och blommande växter hör, sker i toppen. Vid kontinuerlig klippning gynnas därför de enhjärtbladiga växterna medan tvåhjärtbladiga missgynnas vilket medför en utarmning av den biologiska mångfalden. En kortklippt välansad vegetation bestående av gräs ger ett privatiserande intryck som verkar avhållande för allmänheten till skillnad från en varierad och vild ängsvegetation. Kontinuerlig klippning innebär således en förändring av livsvillkoren för växt- och djurlivet såväl som en privatisering som avhåller allmänheten att vistas fritt på platsen.

Till stöd för sin talan har nämnden åberopat fotografier samt bygglovshandlingar.

G L och **K L** har anfört i huvudsak följande: Fastigheten XXX är en obebyggd lantbruksfastighet som omfattar totalt ca 6,7 hektar. På den del av fastigheten som omfattas av föreläggandet har gräset slagits och klippts under lång tid. Det handlar dock inte om någon anlagd gräsmatta utan om ”naturligt” gräs. Deras släkt har nyttjat och hållit den aktuella marken öppen i mer än 100 år. Det har skett både inom ramen för ett aktivt skärgårdsjordbruk och för att enkelt kunna ta sig till båtplatserna vid stranden. Hela det aktuella området har kontinuerligt varit föremål för slåtter samtidigt som ett stråk ner mot stranden och båtplatserna har klippts/slagits mer frekvent. Vad gäller skötseln av det berörda området är det bara på en del av området som gräset hålls kort genom regelbunden klippning. På övrig del klipps/slås gräset mer oregelbundet. Det går således inte dra någon egentlig slutsats av det foto som nämnden ingett om områdets skötsel. Därtill är det orimligt att lägga någon vikt vid ett enskilt och odaterat foto som kommit nämnden tillhanda på ett okänt sätt. Fotot ska dessutom ställas mot det foto som de har gett in till Länsstyrelsen och flygbilden som getts in till mark- och miljödomstolen.

I det nu aktuella ärendet finns möjlighet enligt nämndens beslut att slå gräset två gånger per år. Detta innebär rent praktiskt att den ”avhållande effekten” som nämnden vill hindra ändå kommer att uppstå två gånger om året. Det finns ingen begränsning i hur gräset ska slås eller hur kort det får vara, varför det inte finns någon mening med beslutet. Möjligheten att slå gräset två gånger per år visar också att området har slagits/klippts regelbundet och då måste det ses som orimligt att begränsa hur många gånger gräset får slås. Under alla omständigheter bestrids att grässkötseln har en avhållande effekt. Tvärtom ger grässkötseln en möjlighet för allmänheten att röra sig på fastigheten och längs med stranden. Aspö är mycket ormriskt och är hårt drabbat av den fästingburna sjukdomen TBE. Enda sättet att begränsa förekomsten av orm och spridningen av fästingar är att klippa gräset kort. Det gynnar således alla människor som rör sig i området att gräset hålls kort. För dem är det särskilt viktigt att gräset är kort när de rör sig mellan bostaden på XXY och deras bryggor vid vattnet.

Det bör även betonas att det handlar om jordbruksmark och då måste ägaren ha rätt att slå gräset hur ofta han eller hon vill. Även om deras jordbruksverksamhet i sig är begränsad finns ändå det generella undantaget i 7 kap. 16 § miljöbalken. De

ifrågasätter därför om det överhuvudtaget är möjligt att begränsa antalet gånger gräs får slå på jordbruksmark.

Till stöd för sin talan har de åberopat fotografier.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen finner att i målet befintliga handlingar utgör tillräckligt underlag för att avgöra målet och att syn därför inte behövs. Yrkandet om syn ska därför avslås.

I 7 kap. 15 § miljöbalken föreskrivs att inom ett strandskyddsområde får inte byggnader eller byggnaders användning ändras eller andra anläggningar eller anordningar utföras, om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt. Vidare anges att åtgärder som väsentligen ändrar livsvillkoren för djur- och växtlivet inte får vidtas. Det som gör en anläggning eller anordning otillåten är att den inkräktar på syftet med strandskyddet. En gräsmatta i närheten av bostadsbebyggelse är något som typiskt sett avhåller allmänheten från att beträda ett område och som därmed kan vara svårt att förena med strandskyddets syfte. Mark- och miljööverdomstolen har i tidigare avgöranden gjort bedömningen att en gräsmatta får anses jämförbar med de anordningar och anläggningar som exemplifieras i förarbetena till strandskyddsbestämmelserna och alltså omfattas av 7 kap. 15 § miljöbalken (se Mark- och miljööverdomstolens domar den 29 juni 2012 i mål M 10272-11 och M 202-12).

G L och K L har anfört att gräset på fastigheten XXX hållits klippt eller slaget under de senaste 100 åren under den tid deras släkt nyttjat marken och att de därför ska få fortsätta hålla gräset på detta sätt. De har även anfört att då den aktuella fastigheten är jordbruksmark har de rätt att slå gräset hur ofta de vill.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden har i sitt tillsynsbeslut angett att kontinuerlig klippning av gräsytan ger upplevelsen av en trädgårdslik gräsmatta och vidare att då

yta kan upplevas hänga samman med den bebyggda fastigheten XXY bedöms klippningen i sig och i sitt sammanhang ge en avhållande effekt.

Nämnden har till stöd för sitt överklagande åberopat ett fotografi, som är taget efter år 1988 eftersom byggnaden i bakgrunden på fotot beviljades bygglov 1988 för bl.a. den takkupa som framgår av bilden. Enligt Mark- och miljööverdomstolen ger fotografiet stöd för att det vid denna tidpunkt inte fanns en klippt gräsmatta utan att markområdet då var, som kommunen anfört, en obearbetad gräsbevuxen yta med berg i dagen.

Flygfotot från 1940 och övriga foton som G L och K L har åberopat ger inte stöd för påståendet att det tidigare fanns en klippt gräsmatta på fastigheten. Därmed har det inte framkommit stöd för påståendet att området skulle ha varit kontinuerligt klippt som en gräsmatta innan reglerna om strandskydd infördes. Som framgår av länsstyrelsens beslut har byggnaderna på XXY i beslutet om strandskyddsdispens från 2015 getts en tomtplatsavgränsning som till en mindre del även omfattar XXX men att markområdet som omfattas av föreläggandet ligger utanför denna tomtplatsavgränsning och är tillgängligt för allmänheten. Av utredningen i målet framgår att kontinuerlig klippning av gräset inom detta område är både avhållande för allmänheten och innebär att livsvillkoren för djur- och växtlivet väsentligen ändras. Det är därmed en förbjuden åtgärd enligt 7 kap. 15 § miljöbalken.

Undantagsbestämmelsen i 7 kap. 16 § miljöbalken är inte tillämplig enbart därför att det är en lantbruksfastighet. Samtidigt innebär nämndens beslut inte att slåtter inte kan bedrivas på marken eftersom det är tillåtet att slå gräset två gånger per år.

Nämnden har således haft fog för sitt beslut att meddela det aktuella föreläggandet. Föreläggandet kan inte anses vara mer ingripande än vad som behövs (26 kap. 9 § miljöbalken). Överklagandet ska därför bifallas och punkten 2 i nämndens beslut fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg och Roger Wikström, referent, samt tekniska rådet Cecilia Undén och tf. hovrättsassessorn Anna Stolt.

Föredragande har varit Sara Bergdahl.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2016-11-17
meddelad i
Växjö

Mål nr M 4304-16

KLAGANDE

1. G L
2. K L

MOTPART

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Karlskrona kommun
371 83 Karlskrona

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Blekinge läns beslut 2016-09-23 i ärende nr 505-2157-16, se bilaga
1

SAKEN

Tillsyn inom strandskyddsområde på fastigheten XXX Karlskrona kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver beslutspunkt 2 i Miljö- och
samhällsbyggnadsnämnden i Karlskrona kommuns beslut av den 26 februari 2016
(§ 398).

Dok.Id 382990

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 130 E-post: mmd.vaxjo@dom.se www.vaxjotingsratt.domstol.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:00

BAKGRUND

Genom Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Karlskrona kommuns beslut av den 26 februari 2016 (§ 398) förelades K L och G L, i egenskap av ägare till fastigheten XXX att vidta följande åtgärder.

1. Flytta byggnaden (markerad A på bilaga 1 och 8) helt från strandskyddat område.
2. Upphöra med skötsel av gräsmatta inom området (markerat B på bilaga 2). Gräs inom området får slås max två gånger om året.

Åtgärderna ska ha genomförts senast det datum som infaller två månader efter det att beslutet har vunnit laga kraft.

K L och G L överklagade beslutet till Länsstyrelsen i Blekinge län (länsstyrelsen). Länsstyrelsen avvisade överklagandet såvitt avsåg avgift för handläggningen av tillsynsärendet, och avslog i övrigt överklagandet.

K L och G L har nu – såvitt beträffar den del av föreläggandet som avser upphörande med skötsel av gräsmatta inom i beslutet angivet område – överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

K L och G L yrkar, som de får förstås, att slätten även fortsättningsvis ska kunna hållas klippt på ett sådant sätt att fastigheten kan nyttjas såsom den nyttjats i över 100 år. De anför bland annat följande

Han (K L) tog över ägandet av den aktuella fastigheten efter sin morfar och mormor år 1979. Släkten har sedan tidigt 1900-tal bott och verkat på fastigheterna XXY, XXX och XXZ. Från tidigt 1900-tal och framåt har det på fastigheten XXX bedrivits fiske och jakt. Hans morfar H J bedrev även frakter med fraktekä. Slätten ner mot havet på fastigheten

XXX har i alla tider använts för att ta sig till fastighetens bryggor för sjösättning, garnhagar, fiske och kovetag. Tillgängligheten till deras bryggor för sjösättning och fiske, samt möjligheten till kovetag, begränsas menligt om de inte kan klippa slätten. Karta som visar att slätten inte är beväxt bifogas överklagandet.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Karlskrona kommun anför följande.

Nämnden vidhåller sitt beslut och instämmer i länsstyrelsens bedömning. Föreläggandet motverkar inte att markområdet hålls öppet, då det medger att gräs inom området får slås två gånger per år.

DOMSKÄL

Den aktuella markytan ligger inom område som omfattas av det generella strandskyddet.

Enligt 7 kap. 15 § miljöbalken får inom ett strandskyddsområde bl.a. inte byggnader eller byggnaders användning ändras eller andra anläggningar eller anordningar utföras, om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt. Inte heller får åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter.

Exempel på anläggningar och anordningar som kan vara otillåtna framgår av förarbetena – exempelvis staket, bersåer och grillplatser (se prop. 1997/98:45 del II s. 86). I Naturvårdsverkets och Boverkets handbok ”Strandskydd – en vägledning för planering och prövning” (Handbok 2009:4) anges vidare gräsmattor som exempel på anläggningar och anordningar som omfattas av strandskyddslagstiftningen.

Det som gör en anläggning eller anordning otillåten är att den inkräktar på syftet med strandskyddet. Anläggandet av en gräsmatta i närheten av bostadsbebyggelse är något som typiskt sett avhåller allmänheten från att beträda ett område och som

därmed kan vara svårt att förena med strandskyddets syften (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 29 juni 2012 i mål M 10272-11).

K L och G L har emellertid anfört att den aktuella markytan hållits klippt i över ett sekel, och har till stöd för detta åberopat ett flygfoto från 1940. Uppgiften har inte ifrågasatts och det finns inget som tyder på att den inte är korrekt.

Eftersom markytan således har klippts redan innan reglerna om strandskydd infördes är frågan i målet om klippningen omfattas av förbudet i 7 kap. 15 § miljöbalken.

Enligt förarbetena till bestämmelsen i 7 kap. 15 § miljöbalken tar förbudet mot utförandet av anläggningar eller anordningar sikte på mark som tidigare varit tillgänglig enligt allemansrätten men som genom åtgärden tas i anspråk som tomt (se prop. 1997/98:45 del II s. 86 f). Mot bakgrund härav finner mark- och miljödomstolen att klippningen av en sedan i vart fall många decennier tillbaka klippt markyta, dvs. före strandskyddsreglernas införande, inte inskränker allemansrätten, och därmed inte kan anses falla in under det i 7 kap. 15 § 2 miljöbalken föreskrivna förbudet. Ej heller kan en sådan klippning anses väsentligt förändra livsvillkoren för djur- eller växtarter, varför den inte omfattas av förbudet i 7 kap. 15 § 4 miljöbalken (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 29 juni 2012 i mål M 10272-11). Överklagandet ska därmed bifallas såtillvida att punkten 2 i Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Karlskrona kommuns beslut om föreläggande av den 26 februari 2016, ska upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 8 december 2016.

Urban Lund

Bertil Varenius

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Urban Lund, ordförande, och tekniska rådet Bertil Varenius. Föredragande har varit beredningsjuristen Marcus Norlin.